

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN PYYNTÖ KUNTIEN KANNANOTOISTA SOTE - LAKIESITYKSEEN

Miehikkälän kunta toteaa kannanottonaan seuraavaa:

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan pyyntö kuntien kannanotoista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita (HE 324/2014) tuli kuntiin maanantaina 2.3.2015. Kunnat voivat toimittaa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kirjallisen kannanottonsa ehdotetuista muutoksista keskiviikkoon 4.3.2015 mennessä.

Miehikkälän kunta pitää valitettavana, että kunnalla ei ole hallituksen esitystä, vaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan antama tiedote tekemistään muutosehdotuksista, jotka ovat nyt perustuslakivaliokunnan käsiteltävinä.

Hyvän hallintotavan mukaisesti kunnille täytyy toimittaa materiaali, johon kunnat voivat perustellut vastauksensa antaa. Tällä hetkellä kunnilla ei ole mahdollisuutta antaa perusteltua lausuntoaan esitetyistä muutoksista.

Rahoitusmalli

Koska perustuslakivaliokunta totesi, että kuntakohtaiset erot ja veronkorotuspaineet muodostuvat yksittäisissä kunnissa liian suuriksi, sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa tasauskattojen muuttamista.

Hallituksen esityksen portaittaista +/- 400 euroon/vuosi/asukas päätyvää tasauskattoa muutetaan niin, että portaittain vuosina 2017—2020 päädyttäisiin +/- 200 euron/vuosi/asukas tasauskattoon. Lisäksi valiokunta ehdottaa voimaannpanolakiin lisättäväksi uuden säännöksen, jonka mukaan sosiaali- ja terveysalueen kunnat voivat sopia viiden vuoden määräajaksi järjestämislaita poikkeavasta rahoitusmallista.

Tässä rahoitusmallissa vähintään 70 prosenttia maksuosuuksista määräytyisi kapitaation perusteella ja enintään 30 prosenttia muulla kuntien sopimalla perusteella, esimerkiksi suoriteperusteella. Päätös vaihtoehdoisen rahoitusmallin soveltamisesta edellyttää, että sitä kannattaa 2/3 kunnista, joilla on ääntenenemmistö.

Perusteltua olisi kääntää prosenttiluvut toisin päin, jolloin rahoitusmallista tulisi kannustava ja motivoiva. Lisäksi kapitaatio 30 ja suoriteperuste 70 % -malli kohdentaisi niukat resurssit mahdollisimman tuottavasti ja huomioisi muuttuvat tarpeet joustavasti.

Laskennallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusosuuden muutos vaikuttaa eniten Miehikkälän kuntaan, jossa asukasta kohden nousu on 850 euroa, kun se hallituksen esityksessä oli 922,60 euroa. Näin merkittävää alenemista Miehikkälän kunnan kustannuksissa ei ole, vaan kunnan menojen kasvu on edelleen suurin koko maassa.

Valtiovarainministeriö on julkaissut 27.2.2015 kuntakohtaiset laskelmat siitä, miten lausunnolla oleva muutos vaikuttaisi kuntien kunnallisveron muutospaineeseen. Miehikkälän kunnan osalta muutettu ehdotus nostaa kunnan tuloveroprosenttia 2,23, jota voidaan pitää merkittävänä, sillä se tarkoittaa vuodessa 519 590 euron lisäkustannuksia kuntalaisille.

Rahoitusmallin osalta on huomioitava, että Miehikkälän kunta maksaa sairaanhoitopiiri Carealle käytön mukaan, mikä on mielestämme oikeudenmukaista, sillä nyt esitetty malli rankaisee kustannustehokkaasti palvelunsa tuottavia kuntia ja palkitsee tehottomia. Lisäksi se voi passivoida henkilökuntaa ja heikentää palvelun laatua.

FCG:n syksyllä 2014 tehdyn selvityksen mukaan yhdessä yli 50 000 asukkaan kaupungissa oli 35 miljoonan euron säästöpotentiaali sosiaali- ja terveystoimessa verrattuna samankokoisiin muihin kuntiin. Sote -järjestämislaki mahdollistaa kuitenkin tämän kaupungin tuloveroprosentin alentamisen, joten kustannustehokkuuden kannustamisen sijaan uudistus vahvistaa tässä tapauksessa tehottomien palvelurakenteiden ylläpitoa ja osaltaan edistää kestävyysvajetta.

Rahoitusmalli kohtelee epäoikeudenmukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja uudistaneita kuntia ja tällä tavoin saavutettuja kustannussäästöjä. Tilanne on siten huomattavan hankala palvelunsa nyt edullisesti järjestäneissä kunnissa, kuten Miehikkälässä, jossa erikoissairaanhoidon kustannukset olivat vuonna 2013 asukasta kohden 1 045 ja Kymenlaaksossa 1 210 euroa. Vuonna 2014 Miehikkälän kunnan erikoissairaanhoidon kustannukset olivat 945 euroa asukasta kohden.

Uudistuksen ei tule aiheuttaa veronkorotuspaineita palvelunsa edullisesti järjestäneissä kunnissa, vaan rahoitusmallin on oltava oikeudenmukainen ja kannustava. Rahoitusperiaatteen mukaisesti uudistusta tulee arvioida kuntakohtaisesti siten, että muutoksen tasaus on +/-0. On huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden rahoitus on lain keskeistä sisältöä ja vaikuttaa kunnan elinvoimaan tulevaisuudessa.

Vaarana on nykyisiin kuntayhtymäkokemuksiin perustuen, että kunnista tulee kuntayhtymien maksajia, koska käytännössä mahdollisuus omistajaohjaukseen poistuu ja pelkästään palkkaharmonisoinnista aiheutuu kunnille satojen miljoonien lisälasku.

Tällä hetkellä sairaanhoitopiirit ovat huomattavissa talousvaikeuksissa palvelutarpeen ja kustannusten kasvun, kykenemättömän päätöksenteon ja päällekkäisten investointien vuoksi. Siksi Kuntaliiton ja sosiaali- ja terveysministeriön olisi yhteistyössä välittömästi ryhdyttävä koordinoimaan, ettei sairaanhoitopiireissä tehdä päällekkäisiä sairaalainvestointeja.

Kuntien kuuleminen

Koska kyseessä on yksi kunnallishistorian vaikuttavimmista kuntien asemaan, talouteen ja elinvoimaisuuteen vaikuttavasta laista, on kuntien hallitusten voitava antaa säädösehdotuksista perusteltu lausunto. Lausuntojen antamiseen on varattava aikaa vähintään kymmenen viikkoa.

Antti Jämsén
Kunnanjohtaja
Miehikkälän kunta